NORAKSTS
Lieta Nr.A42640407
AA43-3107-11/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2011.gada 27.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Amona,
tiesneši S.Liniņa un V.Poķis,

piedaloties pieteicējai *L.B.*, kas pārstāv arī pieteicēju *A.G.*, pieteicējai *V.K.* un viņas pārstāvei *S.K.*, pieteicējam *V.G.* un atbildētājas Rēzeknes novada pašvaldības pārstāvim *V.Č.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *P.G.* pieteikuma par Audriņu pagasta padomes 2007.gada 28.augusta lēmuma Nr.9 (6.§, 12.p.) atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, sakarā ar *P.G.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 27.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 1991.gada 29.maijā *P.G.* vērsās Audriņu pagasta padomē ar iesniegumu atjaunot īpašuma tiesības uz mantojamo zemi */adrese/* 4,76 ha platībā (turpmāk – zeme).

2006.gada 31.augustā *P.G.* atkārtoti vērsās Audriņu pagasta padomē ar iesniegumu atjaunot īpašuma tiesības uz mantojamo zemi.

Audriņu pagasta padome ar 2007.gada 28.augusta lēmumu Nr.9 (6.§, 12.p.) (turpmāk – Lēmums) atzina, ka sakarā ar Audriņu pagasta zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmumu Nr.15 *P.G.* īpašumā piešķirtā zeme ir aizstāta ar līdzvērtīgu zemi Bauskas rajona Īslīces pagastā, līdz ar to *P.G.* iesniegumam par zemes piešķiršanu īpašumā nav juridiska pamata.

[2] *P.G.* vērsās tiesā ar pieteikumu, lūdzot atcelt Lēmumu un izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējam īpašumā tiktu piešķirta zeme Audriņu pagastā 4,76 ha platībā. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] 1991.gada 29.maijā zemes reformas ietvaros pieteicējs vērsās Audriņu pagasta zemes komisijā, lai atjaunotu īpašuma tiesības uz zemi. Iesniegumam tika pievienoti visi nepieciešamie dokumenti. Atkārtoti ar šādu lūgumu pieteicējs vērsās Audriņu pagasta zemes komisijā 2006.gada 31.augustā.

2006.gada 26.septembrī atbildētāja izskatīja pieteicēja iesniegumu un nolēma, ka pieteicējam jāiesniedz mantošanas tiesības apstiprinoši dokumenti. Šo lēmumu pieteicējs saņēma 2007.gada 27.jūlijā.

[2.2] Pēc 2007.gada 3.septembra pieteicējs saņēma Audriņu pagasta Zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmumu Nr.15, ar kuru pieteicējam atjaunotas tiesības uz zemi, piešķirot mantojamai zemei Audriņu pagastā līdzvērtīgu zemi Bauskas rajona Īslīces pagastā. Pieteicēja ieskatā minētā lēmuma beigu daļa par zemes pārcelšanu uz Bauskas rajona Īslīces pagastu mašīnrakstā ir piedrukāta vēlāk.

Zemi Bauskas rajona Īslīces pagastā pieteicējs izpirka 1997.gada 7.janvārī.

[2.3] Pieteicējs nav iesniedzis atbildētājai atteikumu no mantojamās zemes Audriņu pagastā. Arī kompensācijai pieteicējs nav pieteicies un nav to saņēmis. Padomes sēdes pieteicējs nav apmeklējis slimības dēļ.

[3] Audriņu pagasta padome rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un paskaidro, ka ar Audriņu pagasta zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmumu *P.G.* īpašumā piešķirtā zeme ir aizstāta ar līdzvērtīgu zemi Bauskas rajona Īslīces pagastā.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 27.jūnija spriedumu pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu noraidīts. Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Lietā ir strīds par to, vai atbildētāja, pieņemot Lēmumu, pamatoti ir norādījusi, ka pieteicēja iesniegumam par zemes piešķiršanu īpašumā nav juridiska pamata, jo jautājums jau ir izlemts ar Audriņu pagasta zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmumu Nr.15.

[4.2] Tiesa konstatēja, ka 1991.gada 29.maijā pieteicējs zemes reformas pirmās kārtas ietvaros ir vērsies pašvaldībā ar iesniegumu par zemes piešķiršanu kā mantiniekam. Tiesa secināja, ka minētais iesniegums atbilst zemes reformas pirmās kārtas termiņā iesniegtajam pieprasījumam par zemes piešķiršanu lietošanā lauku apvidos.

Saskaņā ar Audriņu pagasta zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmumu Nr.15 pieteicēja pieprasījums ir apmierināts, atjaunojot īpašuma tiesības uz mantoto zemi. Taču, ņemot vērā pieteicēja iesniegumu, kurā lūgts mantojamo zemi pārvest uz līdzvērtīgu zemi Bauskas rajona Īslīces pagastā, atbildētāja mantoto zemi Audriņu pagastā ir nolēmusi aizstāt ar līdzvērtīgu zemi Īslīces pagastā.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2009.gada 25.marta lēmumu pieteikums daļā par 1997.gada 24.februāra lēmuma Nr.15 atcelšanu ir atzīts par neiesniegtu. Pieteicējs šo tiesneses lēmumu nav apstrīdējis un tas ir stājies spēkā. Līdz ar to tiesa atzīst, ka 1997.gada 24.februāra lēmums Nr.15 ir spēkā esošs administratīvais akts, kura tiesiskumu šīs lietas ietvaros nav pamata vērtēt.

[4.3] No likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktā un Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 3.panta trešajā daļā noteiktā (*redakcijā, kas bija spēkā uz 2006.gada 31.augustu*) tiesa secināja, ka Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma normas uz pieteicēju nav attiecināmas.

Atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" nosacījumiem atbildētājai, 2006.gada 31.augustā saņemot no pieteicēja pieprasījumu piešķirt lietošanā mantoto zemi, nebija pienākuma šo pieprasījumu izskatīt, jo bija nokavēts likumā norādītais termiņš pieprasījuma iesniegšanai – līdz 2006.gada 1.jūnijam.

[4.4] Tiesa norādīja, ka pieteicēja ievērotais termiņš – 2006.gada 31.augusts – ir attiecināms uz Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma darbības jomu valsts vai pašvaldību īpašuma objektu, apbūvētu un neapbūvētu zemesgabalu privatizācijā, nevis uz zemes reformu.

Likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 3.pants noteic, ka privatizācijai lauku apvidos ir pakļauta zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā bija fizisko personu īpašumā, valsts, pašvaldību un citu juridisko personu īpašumā, ja šī zeme līdz 1996.gada 1.novembrim piešķirta fiziskajai personai pastāvīgā lietošanā, rezervēta uz termiņpieprasījuma pamata vai piešķirta pastāvīgā lietošanā kā līdzvērtīga zeme bijušā zemes īpašuma vietā.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējam pieprasītā zeme pastāvīgā lietošanā nav tikusi piešķirta.

Līdz ar to tiesa secināja, ka pieteicējam uz 2006.gada 31.augustu nepastāvēja no objektīvajām tiesībām izrietošas subjektīvās publiskās tiesības pieprasīt piešķirt lietošanā mantoto zemi.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 27.jūnija spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Tiesa nepamatoti vērtēja iesniegumu, kurā minēts, ka pieteicējs lūdza viņam matojamo zemi pārvest uz līdzvērtīgu zemi Bauskas rajona Īslīces pagastā, jo šis iesniegums ir bez paraksta. Attiecīgi tam nav juridiska spēka.

[5.2] Tiesa nepamatoti norādīja, ka pieteicējs zemes pieprasījuma iesniegšanai nokavējis likumā „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" norādīto termiņu – 2006.gada 31.augustu. Pieteicējs iesniegumu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz mantojamo zemi iestādē iesniedza jau 1991.gada 29.maijā, tātad viņš ievēroja likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 6.pantā noteikto, ka bijušo zemes īpašnieku mantiniekiem tiek atjaunotas īpašuma tiesības uz zemi, ja zemes pieprasījums tiek iesniegts līdz 1991.gada 20.jūnijam.

[5.3] Tā kā no Audriņu pagasta zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmuma Nr.15 izriet, ka pieteicējam lietošanā piešķirti 4,6 ha zemes, nepamatota ir tiesas norāde, ka pieteicējam pieprasītā zeme pastāvīgā lietošanā netika piešķirta.

[6] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 19.janvāra lēmumu lietā kā pieteicēja *P.G.* tiesību pārņēmēji noteikti *A.G., V.G., V.K., L.B.* un *Z.G.*

[7] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 20.aprīļa lēmumu tiesvedība lietā izbeigta. Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 28.jūnija lēmumu Administratīvās apgabaltiesas

lēmums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai. Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[7.1] Administratīvā lieta ierosināta par Audriņu pagasta padomes 2007.gada 28.augusta lēmuma, ar kuru pieteicējam atteikts atjaunot īpašuma tiesības uz zemi Audriņu pagastā, atcelšanu. Tā kā pieteicēja mērķis ir īpašuma tiesību atjaunošana uz mantojamo zemi, tiesas pareizi atzinušas, ka pieteikuma priekšmets ir labvēlīga administratīvā akta izdošana. Līdz ar to tiesai jāvērtē, vai pastāv priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[7.2] Pieteicējs lūdzis īpašuma tiesību atjaunošanu uz mantojamo zemi, bet ar 2007.gada 28.augusta lēmumu šāds lūgums noraidīts, jo, Audriņu pagasta padomes ieskatā, pieteicējam īpašuma tiesības uz zemi jau atjaunotas. No lietas materiāliem arī izriet, ka saimniecību „*/Nosaukums/*" Bauskas rajona Īslīces pagastā pieteicējs ieguvis īpašumā par samaksu. No minētā secināms, ka pašvaldība pieteicējam atjaunojusi īpašuma tiesības uz tādu zemi, kuru, pieteicēja ieskatā, viņš pirms tam jau izpircis (ieguvis īpašumā uz cita pamata).

Šādos apstākļos tiesai, izskatot lietu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, jāpārbauda, vai pārsūdzētajā iestādes lēmumā norādītais pieteicējam labvēlīga administratīvā akta neizdošanas iemesls, pastāv. Proti, vai pieteicēja iesniegumi par īpašuma tiesību atjaunošanu pēc būtības ir apmierināti. Senāta ieskatā, šajā gadījumā nav izšķirošas nozīmes, vai pieteicējs ir pārsūdzējis Audriņu pagasta zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmumu Nr.15. Ja lietā ir konstatējams, ka īpašuma tiesības atjaunotas uz tādu zemi, kuru pieteicējs jau bija ieguvis īpašumā citā veidā, pārsūdzētajā iestādes lēmumā norādītais šķērslis labvēlīga administratīvā akta izdošanai nav konstatējams.

[8] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 13.septembra lēmumu lietā atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināta Centrālā zemes komisija (turpmāk – CZK).

[9] Tiesas sēdē pieteicēja *L.B.*, kas pārstāv arī pieteicēju *A.G.*, pieteicēja *V.K.* un viņas pārstāve *S.K.* un pieteicējs *V.G.* uzturēja apelācijas sūdzību un lūdza pieteikumu apmierināt. Pieteicēja *Z.G.* tiesas sēdē neieradās, tiesā saņemts viņas iesniegums, kurā lūgts lietu izskatīt bez viņas piedalīšanās. Rēzeknes novada pašvaldības pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina un lūdza pieteikumu noraidīt.

CZK pārstāvis tiesas sēdē neieradās, tiesā saņemts CZK paskaidrojums par pieteikumu. Tajā norādīts, ka *P.G.* likumā noteiktajā termiņā nav vērsies CZK ar iesniegumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, līdz ar to viņa mantiniekiem vairs nav subjektīvo tiesību vērsties ar šādu prasījumu tiesā. CZK lūdz izskatīt lietu bez tās pārstāvja klātbūtnes.

Administratīvā apgabaltiesa atzina, ka lietu iespējams izskatīt bez *Z.G.* un CZK pārstāvju piedalīšanās tiesas sēdē.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā

procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[11] *P.G.* ar iesniegumiem par īpašuma tiesību atjaunošanu uz mantojamo zemi pašvaldībā ir vērsies divas reizes. Pirmo reizi iesniegums pašvaldībā saņemts 1991.gada 29.maijā. Šī iesnieguma izskatīšana noslēdzās ar Audriņu pagasta Zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmumu, ar kuru nolemts piešķirt *P.G.* īpašumā mantojamai zemei līdzvērtīgu zemi Bauskas rajona Īslīcē.

Otru reizi *P.G.* pašvaldībā ar iesniegumu vērsās 2006.gada 31.augustā un šī iesnieguma izskatīšana noslēdzās ar Audriņu pagasta padomes 2007.gada 28.augusta lēmumu. Tajā norādīts, ka *P.G.* iesniegums nav pamatots, jo mantojamā zeme *P.G.* piešķirta Bauskas rajona Īslīces pagastā.

[12] Izvērtējot pēc būtības pašvaldības norādīto pamatojumu *P.G.* 1991.gada iesnieguma noraidīšanai, Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pašvaldība iesniegumu noraidīja nepamatoti. Lietā nav strīda par to, ka zemi Bauskas rajona Īslīces pagasta „*/Nosaukums/*" *P.G.* privatizēja par samaksu, turklāt tas notika pirms Audriņu pagasta Zemes komisijas 1997.gada 24.februāra lēmuma pieņemšanas. Tātad „*/Nosaukums/*" zemi nevar uzskatīt par zemi, uz kuru *P.G.* kā bijušā zemes īpašnieka mantiniekam atjaunotas īpašuma tiesības. Līdz ar to atzīstams, ka *P.G.* nav tikušas atjaunotas īpašuma tiesības uz mantojamo zemi.

[13] Savukārt 2006.gada 31.augustā, kad *P.G.* atkārtoti vērsās pašvaldībā ar iesniegumu, jau bija beidzies likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otrajā daļā noteiktais termiņš, kādā pašvaldībās iesniedzami pieprasījumi par brīvajām, valstij piekrītošajām zemēm. Šā likuma 16.panta pirmā daļa *(redakcijā, kas bija spēkā 2006.gada 31.augustā)* noteica – ja ir nokavēts termiņš, līdz kuram jāiesniedz zemes pieprasījums, CZK līdz 2008.gada 1.septembrim atjauno tiesības uz brīvo, valstij piekrītošo zemi. 2007.gada 10.janvārī stājās spēkā šīs normas grozījumi, kas noteica, ka īpašuma tiesības uz brīvo, valstij piekrītošo zemi var atjaunot, ja rakstveida iesniegums CZK iesniegts līdz 2008.gada 1.septembrim. 2007.gada 28.augustā, kad pašvaldība izskatīja *P.G.* otro iesniegumu, minētā likuma norma jau bija vēlreiz grozīta, nosakot pieteikšanās termiņu CZK uz brīvajām, valstij piekrītošajām zemēm līdz 2007.gada 28.decembrim.

No minētā izriet, ka pašvaldība ar 2007.gada 28.augusta lēmumu izlēma jautājumu, kas neietilpa tās kompetencē un līdz ar to atzīstams, ka nav ievērota lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtība.

[14] Taču apgabaltiesas ieskatā šajā gadījumā tomēr nav pamata lietu neizskatīt pēc būtības sakarā ar to, ka *P.G.* nav ievērojis lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Saņemot iesniegumu, kura izskatīšana neietilpst pašvaldības kompetencē, pašvaldībai bija pienākums atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 56.panta otrajai daļai vai nu atteikt pieņemt *P.G.* iesniegumu, norādot, ka

tā izskatīšana ir piekritīga CZK vai arī pašai nosūtīt iesniegumu pēc piekritības izskatīšanai CZK un par to paziņot *P.G.* Pašvaldība šādi nav rīkojusies, bet gan ir izskatījusi *P.G.* atkārtoto iesniegumu pēc būtības, norādot, ka pašvaldības lēmums ir pārsūdzams tiesā. Arī tiesa ir pieņēmusi *P.G.* pieteikumu un ierosinājusi administratīvo lietu, nekonstatējot, ka *P.G.* iesniegumu nav izskatījusi piekritīgā iestāde. Savukārt uz lietas izskatīšanas laiku apgabaltiesā likumā noteiktais termiņš, līdz kuram personas varēja pieteikties CZK zemes īpašuma tiesību atjaunošanai, ir jau beidzies, kā to pamatoti rakstveida paskaidrojumā norāda CZK, un pieteicēji šobrīd vairs nevar vērsties CZK ar iesniegumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu.

Viens no administratīvā procesa regulējuma mērķiem ir panākt efektīvu privātpersonas tiesību aizsardzību konkrētās publiski tiesiskās attiecībās ar valsti. Valsts pārvaldei tādējādi jānodrošina maksimāli augstākais konkrētajā situācijā iespējamais privātpersonas tiesību aizsardzības standarts. Tiesas ieskatā tajā, ka *P.G.* nav termiņā vērsies CZK, ir līdzvainojama pašvaldība, un daļēji arī ilgstošā tiesvedība. Šādos apstākļos apgabaltiesa uzskata, ka, liedzot pieteicējiem tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā, tiktu pārkāpts APL 5.pantā ietvertais privātpersonas tiesību ievērošanas princips un 10.pantā ietvertais tiesiskās paļāvības princips.

[15] Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, apgabaltiesa secina, ka Audriņu pagasta padomē 2006.gada 31.augustā saņemtais *P.G.* iesniegums ir pielīdzināms šajā datumā CZK iesniegtam iesniegumam un šis iesniegums ir izskatāms pēc būtības.

Tiesa nevar izlemt jautājumu par konkrēta zemes gabala piešķiršanu pieteicējiem, jo likumā „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" ir noteikts, ka šo jautājumu izlemj CZK, ievērojot noteiktu kārtību. Turklāt lietas izskatīšanas laikā noskaidrots, ka daļa no pieteicēju mantojamās zemes jau ir piešķirta citai personai. Līdz ar to CZK ir uzliekams pienākums izskatīt *P.G.* iesniegumu un izlemt jautājumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu pieteicējiem kā bijušā zemes īpašnieka mantiniekiem. Tā kā pieteicējiem vēl ir pienākums iesniegt CZK īpašuma un mantošanas tiesību apliecinošus dokumentus, un saskaņā likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 16.panta trešo daļu CZK īpašuma tiesības uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi atjauno līdz 2012.gada 30.decembrim, tiesa nenosaka konkrētu termiņu, kurā CZK jāizskata 2006.gada 31.augusta iesniegums.

Likumā noteiktais termiņš īpašuma un mantošanas tiesību apliecinošu dokumentu iesniegšanai ir jau beidzies, bet, ņemot vērā to, ka tiesa tikai ar šo spriedumu atzīst, ka pieteicēju iesniegums uzskatāms par iesniegtu termiņā, CZK pašai pirms iesnieguma izskatīšanas ir jānosaka pieteicējiem saprātīgs termiņš minēto dokumentu iesniegšanai.

[16] Tā kā pieteikums ir apmierināms, saskaņā ar APL 126.panta otro daļu atbildētājam ir uzliekams pienākums atmaksāt pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Šajā lietā ir pieaicināti divi atbildētāji. Ņemot vērā [12], [13] un [14] punktā norādītos apsvērumus, apgabaltiesa uzskata, ka valsts nodevas

atlīdzināšanas pienākums šajā lietā ir uzliekams pašvaldībai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, apgabaltiesa secina, ka pirmās instances tiesas spriedums nav pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

apmierināt *L.B., A.G., V.K., V.G.* un *Z.G.* pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Centrālajai zemes komisijai izskatīt pēc būtības *P.G.* 2006.gada 31.augusta iesniegumu, kas adresēts Audriņu pagasta pašvaldībai, kā *L.B., A.G., V.K., V.G.* un *Z.G.* iesniegumu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi 4,76 ha platībā.

Uzlikt pienākumu Rēzeknes novada pašvaldībai atmaksāt *L.B., A.G., V.K., V.G.* un *Z.G.* solidāri valsts nodevu Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*(paraksts)*	I.Amona
Tiesneši	*(paraksts)*	S.Liniņa
	(paraksts)	V.Poķis

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese I.Amona
Rīgā, 2011.gada 27.oktobrī